

Prof. habil. dr. VLADAS STAUSKAS

GYVENIMO APRAŠYMAS

Aš, Vladas Stauskas, gimiau 1932 12 21 Kaune, bet iki 1945 m. gyvenau Dusetų miestelyje (Zarasų raj.), savivaldybės tarnautojo šeimoje, arba pas senelius Gruodžius gretimame Poeglynės kaime. Tėvai buvo dar labai jauni (tėveliui Povilui – 20, mamai Marijai – 16,5 metų). 1940 m. pradėjau lankyti Dusetų progimnaziją. Karui baigiantis ir artėjant Raudonajai armijai, tėvai siekdami išvengti represijų (buvo aktyvūs Šaulių sąjungos vietos vadovybės nariai) su visa šeima 1944 m. traukėsi į Vakarų. Bet, 1945 m. armijai apsupus pabėgėlius už Gdansko, teko grįžti, bet jau į Kauną pas gimines. Čia pradėjau lankyti „Aušros“ gimnaziją (buv. „Komjaunimo“). Tėvelį KGB vis tiek surado ir įkalino 10 metų Šiaurės Uralo lageriuose.

Siekdamas padėti išgyventi šeimai (4 vaikai) nuo 14 metų pradėjau dirbti braižytoju architektūrinėse dirbtuvėse ir kartu įstojau 1947 m. į Kauno politechnikumą. 1951 m. baigiau (su pagyrimu), įgydamas techniko – architekto kvalifikaciją. Įstojęs į Kauno Politechnikos institutą (dabar KTU), 1957 metais jį baigiau (su pagyrimu), įgydamas architekto diplomą.

1956 m. vedžiau, žmona Aina, baigusi KPI, inžinierė, pensininkė. 1959 m. gimė duktė Eglė (dabar Janušaitienė) dailininkė, dėsto Birštono vaikų dailės mokykloje. Turiu anūkus Mantą (baigė KTU Humanitarinį fak., dabar dirba VDU leidykloje) ir Simoną (baigė magistrantūrą M.Riomerio universitete).

Žemiau pateikiu svarbesnius savo profesinės veiklos įvykius, darbų rezultatus, juos sugrupuojant.

Architektūrinė – kūrybinė veikla. 1957–60 m.m. periode ji siejosi su architekto – projektuotojo darbu „Miestprojekte“ Nuo 1961 m., perėjus į mokslinę veiklą, stengiausi neatsisakyti ir lygiagrečių praktinių darbų iki pat dabar. Jaučiau, kad jie padeda ir mokslinių darbų aktualizavime, ir pedagoginiame darbe VDU ir kituose universitetuose. Projektavimo darbų kryptys: a) *pastatų architektūra* (Vienybės (buv. J.Janonio) aikštės architektūrinio ansamblio konkursinis (I vieta) ir baigiamasis projektai (1961-1964); „Pramprojekto rūmai“ (1967); etninės kuršių sodybos restauracijos projektas, Neringa (1971); b) *urbanistiniai projektai* (gyv. kvartalas Nidoje (1970); Vanagupės poilsio komplekso I etapas, Palanga (1967); Kauno m. ir priemiesčio zonos plėtros planai (1981;2001 dalis); c) *landšafto (kraštovaizdžio) architektūra ir kraštovarka* (pirmasis Neringos, vėliau Kuršių nerijos nacionalinio parko (1968; 1994) generaliniai planai; pirmojo Lietuvos nacionalinio parko „Aukštaitija“ planas (1971); d) *ekspozicijų projektai* (Lietuvos ekspozicijos parengimas ir pristatymas Pasaulinėje parodoje EXPO – 88 (Brisbanas, Australija); parodos direkcijos padėkos raštas). Lietuvos ekspozicija Pasaulinėje apželdinimo ir gėlininkystės parodoje FLORIADE–92 Nyderlanduose (VDU Kauno Botanikos sodas, bronzos medalis) (1992).

1990–2008 m.m. dirbau keliuose tarptautiniuose urbanistikos ir kraštovarkos projektuose, pagal ES paramos ir kt. programas (žr. darbų sąrašą).

Meninėje veikloje esu parengęs kelias savo architektūrinių darbų, akvarelių, grafikos ir foto darbų parodas (2003, Kauno architektų namai; 2008; 2009 parodos „Romantika“ ir „Romantika 2“, Architektų namai ir VDU Meno galerija „101“).

Mokslinė ir pedagoginė veikla. 1961 m. pradėjau dirbti moksliniu bendradarbiu Lietuvos Statybos ir architektūros mokslinio tyrimo institute (LSAMTI). 1967 m., baigęs doktorantūrą (buv. „aspirantūrą“), apgyniau architektūros mokslų daktaro (buv. „kandidato“) disertaciją Kaune. Tema „Pajūrio atostogų poilsio rajonų urbanistinis organizavimas (Pabaltijo sąlygomis)“. Šio mokslo darbo rezultatai bei anksčiau pradėti darbai LSAMTI kolektyve sudarė pagrindą įkurti naują mokslo tyrimo padalinį – Rekreacinės ir landšafto architektūros sektorių. 1968 m. buvau išrinktas jo vadovu (dirbau pagrindinėse, nuo 1989 m. – antraeilėse pareigose, (iki 1992 m.). Subūriau kompleksinį

architektų, geografo, sociologų kolektyvą. Sektoriaus veikla buvo orientuota į mokslinių tyrimų rezultatų pritaikymą po jų sekantiems projektiniams ar programiniams siūlymams. Sukūriau ir taikiau t.v. „landšaftinį ekologinį“ metodą poilsio ir turizmo zonų, kurortų, rekreacijos centrų tyrimuose ir urbanistikos bei kraštovarkos projektuose. Jis buvo praktiškai išbandytas anksčiau minėtų nacionalinių parkų planavime, kuriant Lietuvos ir atskirai jos pajūrio poilsio ir turizmo sistemą, Palangos kurorto plėtros generalinius planus ir kitur (žr. darbų sąrašą).

Palaipsniui šis sektorius (panašių nebuvo kaimyninėse Respublikose) tapo žinomu Baltijos, Rytų ir Vidurio Europos šalyse. Susikūrė savita Lietuvos rekreacinės ir kraštovaizdžio architektūros mokykla.

Mokslinių tyrimų rezultatus, jų taikymo praktiką ir pavyzdžius apibendrinau monografijoje „Poilsio rajonų ir centrų urbanistinis organizavimas“ (Leningrad, 1977, rusų k.; platus reziumė anglų k., tiražas 10000 egz.).

1985 m. apgyniau architektūros habilituoto daktaro (buv. „daktaro“) disertaciją, tema: „Rekreacinės aplinkos formavimo urbanistiniai principai (Pabaltijo sąlygomis)“. Diplomas 1986 m. (nostrifikuotas 1993 m. Lietuvos Mokslo taryboje). 1987 m. suteiktas profesoriaus vardas (atestatas nostrifikuotas 1993 m.).

Prasidėjus Sąjūdžiui ir atgimimo akcijoms, aktyviai dalyvavau Vytauto Didžiojo universiteto (VDU) atkūrimo procese. 1989 m. išrinktas VDU Atkūrimo tarybos nariu, po to – Atkuriamojo Senato nariu (1989 – 1996). Buvau renkamas Senato nariu iki 2005 m.

Pakviestas i.e. VDU Rektoriaus pareigas prof. J.Vilemo, palikau LSAMT institutą ir nuo pat pirmojo rudens semestro (1989 m.) pradėjau dirbti profesoriaus pareigose VDU. Dėstant padėjau rengti netrukus įkurto Menų fakulteto programą. Dvi kadencijas (1992–2000) buvau paskirtas Menų fakulteto dekanu. Per tą laiką susiformavo didesnis dėstytojų kolektyvas, parengtos ir pradėtos visų trijų pakopų (bakalauro, magistro, daktaro) studijų programos. Esu parengęs 7 dėstomų dalykų programas (visose pakopose).

Esu VDU mokslo klasterio „Lietuvos meno ir kultūros paveldo tapatumo tyrimai“ narys, doktorantūros menotyros krypties komisijos narys.

Dirbant VDU, buvau pakviestas dėstyti (pagal vardinius kvietimus ar SOCRATES/ERASMUS programą) Oslo, Trondheimo, (Norvegija), Drezdeno, Neubrandenburgo (Vokietija), Linčiopingo ir Alnarpo (Švedija), Graco (Austrija), Tel-Avivo (Izraelis), Tamperės (Suomija) universitetuose. Fragmentiškai (dar nuo 1960 m.) dėčiau Vilniaus Dailės akademijos Kauno dailės institute, Kauno Politechnikos institute (dabartiniame KTU), Vilniaus Gedimino technikos universitete (buv. VISI), Klaipėdos universitete.

Esu 9 apgintų mokslo daktaro disertacijų vadovas (3 šalyse), t.t. 3 – pastaraisiais metais VDU. Du buvę doktorantai dabar dirba VDU Menų fakultete.

Per 1972-2010 m.m. periodą skaičiau pranešimus 19 Pasaulinių architektūrinės krypties kongresų (dauguma publikuoti; žr. darbų sąrašą).

Siekiant ir toliau derinti mokslinę ir praktinę veiklą VDU Menų fakultete, kartu su studentais atlikome programinius projektus „Nemuno turistinės zonos išvystymo galimybių studija“ (2001), „Lietuvos vertingiausi kraštovaizdžiai ir jų santykis su rekreacinio prioriteto zonomis“ (2002) ir kt. Jų rezultatai pristatyti atitinkamoms vyriausybinėms organizacijoms ir aprobuoti.

Per 1959–2010 m.m. periodą parengiau apie 200 publikacijų atspausdintų 5 kalbomis, (monografija, 2 brošiūros, 5 autoriai skiriami kitose knygose, moksliniai ir mokslo populiarinimo straipsniai specialiuose žurnaluose) (žr. darbų sąrašą). Užsienio publikacijų gausiausia dirbant VDU. Esu indeksuojamo mokslinio leidinio „Urbanistika ir architektūra“ redkolegijos narys (MA ir VGTU).

Bendras mokslinio ir pedagoginio darbo stažas 49 metai. Vytauto Didžiojo universitete – 21 metai. Profesoriaus pareigose VDU – irgi 21 metai, profesoriaus vardas – 23 metai.

Visuomeninė veikla. Politinių partijų veikloje nedalyvavau. Nepartinis, ir SSRS laikais, ir dabar. Mano visuomeninė veikla dažniausia siejasi su profesiniais moksliniais ar architektūros

kokybės interesais. 1958 m. buvau priimtas į Lietuvos architektų sąjungą (LAS). Tarpais buvau renkamas LAS valdybos ar atestacinės komisijos nariu.

1988 – Pirmojo Sąjūdžio suvažiavimo dalyvis.

1995 m. naujai įkurtos Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjungos (LKAS) valdybos pirmininkas (dviem kadencijom).

Dabartiniu metu dalyvauju šių visuomeninių organizacijų, ekspertų ir tarybų veikloje:

a) *Tarptautinėse*: Tarptautinė landšafto architektų federacija (IFLA). Pasaulinė taryba. Narys, Lietuvos delegatas. Europos jūrų krantų apsaugos ir tvarkymo sąjunga EUCC). Narys, Lietuvos delegatas. Tarptautinė statybos ir architektūros mokslo ir inovacijų taryba (C.I.B.) Sekcija „Architektūros vadyba“. Lietuvos atstovas –ekspertas. Tarptautinė „Rotary“ organizacija. Narys.

b) *Lietuvos*: Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjunga. Narys – ekspertas. Kauno miesto urbanistikos ir architektūros ekspertų taryba. Narys. Neringos savivaldybės architektūrinė taryba. Narys. Kuršių nerijos nacionalinio parko konsultacinė taryba. Narys. Lietuvos architektų sąjunga. Narys. Lietuvos buriuotojų sąjunga . Narys.

Vyriausbiniai ir visuomeniniai profesinės ir visuomeninės veiklos įvertinimai (svarbesnieji):

- Ordinas „Už nuopelnus Lietuvai“ su Riterio kryžiumi, (2003, LR Prezidentas V. Adamkus)
  - Lietuvos Valstybinė premija (1968, už kompleksinį mokslo ir projektinį darbą „Lietuvos poilsio zonų perspektyvinio išvystymo schema“)
  - Lietuvos Valstybinė premija (1972, už Vienybės (buv. J.Janonio) aikštės Kaune architektūrinį ansamblį).
  - Architektūros Riterio garbės vardas ir visuomeninis ordinas (2003, Lietuvos architektų sąjunga)
  - Garbės žymuo „Už nuopelnus Lietuvos kraštovaizdžio architektūrai“ (2005, Lietuvos kraštovaizdžio architektų sąjunga)
  - V. Adamkaus (JAV) specialus diplomats – už Kuršių nerijos nacionalinio parko planavimo projektą (1995).
  - Santakos garbės ženklas (2010, Kauno m. savivaldybė)
  - Lietuvos vardo 1000- mečio medalis (2009, Neringos savivaldybė)
  - Kauno m. Kultūros ir meno premija (2008)
  - Du ženklai ir padėkos raštai – už veiklą atkuriant VDU ir 20 metų darbą VDU (2009, VDU Rektorius)
- (žr. darbų sąrašą)

Mano gyvenimo darbuose ir visuomeninėje veikloje yra nemaža įvairovės, skirtingų periodų. Bet baigdamas aprašymą visgi galvoju, kad reikšmingiausiu ir maloniausiu etapu laikyčiau šį dabartinį 21 metų tarpą dirbant VDU, kartu su mūsų šauniu jaunimu ir kolegomis.

Vladas Stauskas
Kaunas, 2010 04 28